

הלכות שבת שכח־שכח

שנשבר מחזירים אותו למקומו **תקח** שאם לא יחזירוהו בשבת יש בזה סכנה לאותו אבר ובמקום סכנת אבר לא גזרו **תקח**:

נג אסור להניח כגד על מכה שיוצא ממנה דם מפני שהדם יצבע אתו **תקח** ואף על פי שמקלקל הוא מכל מקום אסור מדברי סופרים **תקח** וכל שכן בבגד ארום שמתקנתו **תקח** ואי אפשר לו להוציא תחלה את הדם מהמכה **תקח** משום חובל **תקח** כמ"ש למעלה **תקח** אלא כיצד יעשה כורך עליה קורי עכביש ומכסה בהם כל הדם וכל החבורה ואח"כ כורך עליה סמרטוט **תקח** ויש מפקקים לאסור כריכת קורי עכביש מפני שמרפאים **תקח** אלא ירהוץ במים או בין תחלה להעביר הדם שבמכה ואח"כ יכרוך עליה הסמרטוט **תקח** וטוב להושי לדבריהם **תקח** אבל העיקר כסברא הראשונה **תקח**:

נד אסור למצוץ בפיו דם מהמכה משום חובל **תקח** ובמילה לא התירו אלא מפני הסכנה **תקח** ולכן אסור למצוץ דם שבין השנים **תקח** (ואע"פ שהוא מפרק **תקח** כלאחר יד **תקח** מכל מקום אסור מדברי סופרים **תקח**) ואסור להניח על המכה דבר המושך דם ולהיה משום מפרק **תקח** ואף על פי שמושך מעצמו מכל מקום כיון שהוא מניחו שם כדי למשוך הרי זה כחובל ומפרק בידיו **תקח**:

נה אסור לשום פתילה כפי הטבעת כדרך שנוהגים לעשות למו שהוא עצור אלא אם כן ישם אותה כשינוי שיאחזנה בשתי אצבעותיו ויניחנה בנחת משום השרת נימון **תקח** כמו שנתבאר בס' שי"ב **תקח** אבל אסור לעשות קריסט"ר אפילו ע"י שינוי אפילו הכינה מאתמול (משום גזרת שחוקת סמנים) אם לא בחולה וגם בחולה צריך ליהרר שלא יבא לידי מלאכה גמורה של תורה (וכן) אם אפשר לעשות ע"י נכרי יעשה ע"י נכרי **תקח**:

שכח על מי מהללין שבת וכו' / סעיפים:

א כל פיקוח נפש דוחה את השבת והרויז ה"ו משובח" אפילו נפלה דליקה בחצר

תקח שמואל קמח, תנ"א. רב"ם פ"ב סוף ה"י. מור ושורץ סמ"ו לפירוש הג"א שם.

תקו ר"ן פ"ד (ל"ג, ב) ד"ה ומהא.

תקו ר"אם כיראים חשלים ס' עדר (קלה, ב). הובא בשו"ת הקטן ס' ק"ה. שו"ע ספ"ח. ראה גם לעיל ס' שם סכ"ז. וראה ס' שם ק"א סק"א שכבד המיוחד לכך מותר ע"ש.

תקח וראים שם. ר"ח האגאנטי ס' קג. מ"א סק"ב. ראה גם לעיל ס' שם וס' שם שם.

תקט מ"א שם. ראה גם לעיל ס' שם שם (שאנו מתקלקל כלל).

תקי משהו יגרובין מ"ג, ב. הובא כיראים וכשבלי הלקט שם. שו"ע שם. וראה פ"ט תיונים.

תקיא רש"י שם במשנה ד"ה כאן וכאן. מ"א סק"ג.

תקיב סעיף ל"ג.

תקיו וקוח ס' ע. כל בו ס' לא (כ"ג, ג). שו"ע שם בשם יש אומרים.

תקיז ב"י שם. מ"א סק"ד.

תקטו שבלי הלקט שם. שו"ע שם.

תקטז מחמתות העורע שם.

תקיו מלבושי ירוש (לבוש ספ"ח). אריה חזקא סק"ל.

תקיא מ"א סק"ג, מרש"י קל"ג, א ד"ה ומצוין.

תקיט גמ' קל"ג, ב. וראה גם לקמן ס' שלא ס"א.

תקכ מ"א שם.

תקכא ראה רמב"ם פ"ח ה"ג. הגהות מימוניות שם פכ"א הבי' אות ב. וראה לעיל ס' שמו ס"ד. וראה תהלה לידו ס"ק ע"ה. גר"ח (ג) הבי' ע' תרע"ב. ח"ד ע' תשנ"ו. הבי' ע' ס"ב קובץ דברי תורה (צפת) ה"ח ע' 1. מ"מ תיונים. פסקי אדרת"ו ע' 204.

תקכב משמעות מ"א שם כמובן שצ"ח לט"י שם ס"א, ע"ח שם ברע"א.

תקכג ומלעיל ס"מ לענין ליגן חלב מן הדבנתה.

תקכד תהנות מיומנויות שם. הובא ב"י סוף הסימן. וראה גם לעיל ס"ד.

תקכה משמעות מ"א שם.

תקכו ב"י סוף הסימן. שו"ע סמ"ב.

תקכז סעיף ב'.

תקכח מ"א סק"ג.

סימן שכח

א ברייתא יומא פד', ב. מור ושורץ ס"א. וראה גם לעיל ס' שכח ס"ב ומ"ד.

הלכות שבת שכת

תריא

אחרת^ב וירא שמא תעבור לחצר זו ויבא לידי סכנה^ג כגון שיש בה חולה או קטני^ד ואין שהות להבטיחם מרם שהגיע לה הדליקה^ה מבכין כדי שלא תעבור ואפילו אפשר להבטיחם דרך רשות הרבים גמורה^ו מומב לכבות מפני שהכיבוי מלאכה שאינה צריכה לגופה הוא^ז כמ"ש בס"י רע"ה^ח והוצאת חולה או קטנים שאינם יכולים לילך היא מלאכה גמורה^ט כמ"ש בס"י ש"ח^י:

ב אין הולכין בפיקוח נפש אחר הרוב^א אין צורך לומר אם היו ט' נכרים וישראל אחד עומדים בחצר^ב ונפלה מפולת על אחד מהם^ג באותה חצר ואין ידוע אם ישראל הוא אם נכרי^ד שמפקחין עליו את הגל שהרי הישראל והנכרי היו קבועים באותה חצר וכל הקבוע הוא כמחצה על מחצה^ה וספק נפשות להקל^ו אלא אפילו פירש אחד מהם לחצר אחרת^ז ושם נפלה עליו מפולת^ח שהיה ראוי לילך אחר הרוב^ט אעפ"כ מפקחין עליו שכיון שנשאר קביעות הראשון במקומו^י (בשעת פרישתו מהקביעות^{יא}) הרי אנו חושבין אותו כקבוע עמהם להקל בספק נפשות^{יב}.

אבל אם נעקרו כלם^{יג} כזה אחר והי^{יד} ובשעת עקירתם פירש אחד מהם לחצר אחרת ונפלה עליו מפולת אין מפקחין עליו שכיון שניער כבר קביעות הראשון ממקומו^{יה} (בשעת פרישתו של זה) אי אפשר להקל בו משום קבוע והולכין בו אחר הרוב שהם נכרים.

אבל אם נעקרו כולם הרי עדיין הם קבועים ביחד^{יז} וכשפירש אחד מהם הרי פירש מהקבוע ומפקחין עליו וכן תינוק שנמצא בעיר שרובה נכרים יש אומרים^{יח} שאין מחללין עליו את השבת כיון שנכבל יום ויום פורשים כולם ממקום קביעותם והולכין אחר הרוב^{יט} (כמ"ש באה"ע סי' ד'כט ע"ש^י שיש הולקין^{יא}):

ג מי שנפלה עליו מפולת ספק עורדו חי ספק כבר מת ספק הוא שם ספק אינו שם אפילו אם עורד לומר שהוא שם ספק ישראל ספק נכרי מפקחין עליו^א אע"פ שיש בו כמה ספקות^ב שהרי אמרה תורה^ג וחי בהם שלא יוכל לבא בשום ענין לידי מיתת ישראל^ד ע"י שמירת המצות^ה.

-
- א** משמעות הראש שם וטור ושורש שם ורמב"ם שם דב"א.
  - ב** רא"ש שם.
  - ג** גמ' וס' לפירושו הרי"ף שם והרא"ש שם. מור וש"ע שם.
  - ד** איסור והיתר שער נג סל"ח. מ"א סק"ג. אלה ונמא סק"א.
  - ה** מור וש"ע שם (שנעקרו).
  - ו** איסור והיתר שם. מ"א שם. אלה ונמא שם.
  - ז** רמב"ם בתשובה להבטוי לונלי (ש"ת הרמב"ם סי' שנ), הובא כמ"מ פמ"ו מול איסורי ביאה הב"י.
  - ח** מ"א סק"ב.
  - ט** מ"א. וראה בית שמואל שם סק"ה.
  - י** ברמ"א.
  - יא** הובא במ"מ שם. וכן רעת המור אה"ע שם.
  - יב** משנה ינמא שם ט"ז, א. מור וש"ע סי"ג. וראה רשימות הוברת מו.
  - יג** מור וש"ע שם. וראה גם לקמן סי' תריח סוף סי"ג. פס"ד צ"ד העק, ג. רשימות שם.
  - יד** ויקרא יח, ד. וראה גם לעיל סי' שכת סי' ב' וש"נ.
  - יז** תוס' שם פה, א ד"ה ולפתח.
  - יח** ראה לשון רש"י שם ע"ב ד"ה דשמואל. הובא לעיל סי' שכת סי' ב' ולקמן סי"ה.
  - יט** גמ' וש"ע שם.
  - י** מור וש"ע שם.
  - יא** רמ"ש שם.
  - יב** מור וש"ע שם.
  - יג** מור וש"ע שם.
  - יד** רמ"ש שם ד"ה אי נמא. וראה מור ולבוש שם.
  - יז** גמ' שם. מור ולבוש שם.
  - יח** גמ' שם. וברלעלי סי' שכת סי' ט"ז.
  - יט** דרי"ף (ה, א). ודומ"ס פ"ב ה"כ. דא"ש פ"ח סי' נז. מור וש"ע שם.
  - י** דא"ש שם במגפ. מור וש"ע שם. וראה רמב"ם שם. וראה ר"ף ורא"ש שם.
  - יא** מ"מ שם. מ"א סק"ב.
  - יב** רא"ש שם. מור וש"ע שם.

הלכות שבת שכמ

הריב

ואפילו מצאורו מרוצץ¹⁷ שאינו יכול להיות אלא לפי שעה¹⁸ מפקחים ובודקים עד חוטמו¹⁹ אם יש בו היות מפקחים ומרציאים אותו בשביל חיי שעה ואם לא הרגישו בחוטמו היות אז וראי כבר מת²⁰ אפילו אינו מרוצץ²¹ בין שפגעו בראשו תחלה ובין שפגעו ברגלו תחלה²² וראו שאין חיות בלבו אעפ"כ בודקין עד חוטמו²³ כי עיקר היכר חיות הוא בחוטם שנאמר²⁴ כל אשר נשמת רוח חיים באפיו²⁵:

ך מצא עליונים מתים לא יאמר כבר מתו התחתונים אלא מפקה עליהם שמוא הם חיים²⁶ מעשה היה ומצאו עליונים מתים ותחתונים חיים²⁷:

ה הבא כמחמתת בענין שאין לו דם ומותר להרגו ונפלה עליו מפולת שם אין מפקחין עליו²⁸ (שהרי אין מצויין להחיותו²⁹):

ז נזכרים שצדור עיריות ישראל אם באו על עסקי ממון אין מחללין עליהם את השבת³⁰ ואם באו על עסקי נפשות³¹ ואפילו באו סתם³² ויש להושיע שמוא באו על עסקי נפשות³³ ואפילו עדיין לא באו³⁴ אלא ממשמשים לבא³⁵ יוצאים עליהם ככלי זיין ומחללין עליהם את השבת³⁶ ובעוד הסמוכה לספר אפילו אינן רוצים לבא³⁷ אלא על עסקי חבן וקש מחללין עליהם את השבת³⁸ שמוא לכדו העיד ומשם תהא הארץ נוהה ליכבש לפניהם³⁹:

ז יש אומרים⁴⁰ שבמון הזה שאנו דרין בין האומות ששוללין והורגין⁴¹ אפילו אם לא באו אלא על עסקי ממון מחללין עליהם את השבת לפי שאם לא ינחמו הישראל לשלול ולבטו והרגו⁴² וחוקה שאין אדם מעמיד עצמו על ממונו ויש לחוש שמוא יעמוד אחד נגדם ויהרג⁴³ והרי זה עסק נפשות⁴⁴ ומכל מקום הכל לפי הענין⁴⁵ אבל יחיד שבאו עליו ליקח ממונו יניח להם ליטול כל אשר לו ולא יהלל שבת⁴⁶ אפילו באיסור דברי סופרים אלא ע"ד שנתבאר בס"י ש"א⁴⁷:

ח הרואה ספינה שיש בה ישראל הממורת בים וכן נהר שוטף וכן יחיד הנדרף מפני נכרי מצוה על כל אדם להלל עליהם שבת כדי להצילם⁴⁸ ואפילו הוא ספק אם

<p>נה רבוש שם. נו ואפילו כשאין יודעים אם ינצחו (לעיל סי' שו ק"א רמק"א. וראה גם לקמן סי' ט"ח). נז אור וזעזע שם ורמ"א שם. וראה ברייתא ורמב"ם וזמר ושול"ע ולבש שם (אפילו לא באו). וראה גם אליה ונמא סק"ג כשם מלכשי יו"ט (לבוש ס"ג). נח שם בברייתא. רמב"ם שם. מור ושול"ע שם. נט רש"י שם ר"ה לספר. ס תרומת אשרי שם פ"ד סי' י. תרומת הדשן כתבים ס' קנן. שול"ע ס"ג בשם יש מי שאומר. וראה גם הגהות מיימוניות שם אות י. סא ראה גם לקמן סי' שלח סכ"ח. סב תרומת הדשן שם. שול"ע שם. סג מ"א סכ"ח. וראה גם לקמן שם. סד תרומת הדשן שם. שול"ע שם. סה תרומת הדשן שם. רמ"א ס"ז. וראה גם לקמן שם: שאם הם במוחים בראוי שלא יהיה להם סכנה בדבר מותר... אבל בחשש ספק סכנת נפשות מותר. סו מ"א שם. סז מעי' לחיפ. ושם: שלא התירו שום שבת גמור משום הפסד מרובה. סח רמב"ם פ"ב הב"ד משנה עניינה יט, א ותוספתא עירובין פ"ג ה"ג. מור ושול"ע ס"ג.</p>	<p>לז רמב"ם פ"ב ה"ה. מור ושול"ע שם. לח גמ' שם ע"א. מור ושול"ע ס"ד. לט ת"ק ברייתא שם. מור ושול"ע שם. מ רש"י שם ר"ה ואם אין. רמב"ם שם. מור ושול"ע שם. מא משנעתי רש"י שם ר"ה ער הכין. מב דף פנ"א שם. מור ושול"ע שם. מג רש"י שם ר"ה הכי. מד כראשית ג, כב. מה רב פפא שם. וראה לקמן סי' של סוף ס"ג. מו שם בברייתא. מור ושול"ע ס"ח. מז ברייתא שם. מח סנהדרין עב, ב. ורש"י ר"ה לפקח. משנענת הרמב"ם ה"ל גיבסו סכופי. מ"א סק"ד. מט עינין שול"ע אהזע סי' ד פל"ד ובב"ש שם סק"ה"ח"ז דלא כתוסי נדה עד מד מר"ה אדון. וראה מ"ב וציונים. ספקי ארז"ל ע' 204. גירול תורה (נג) תכ"ז ע' קי. קובץ דברי תורה (צפת) ח"ג ע' 75. אהלי שם ח"ב ע' קלח. ש"ת מנחת יצחק ח"י סי' קנא. נ ברייתא עירובין תוה, א. מור ושול"ע ס"ג. נא ברייתא שם. מור ושול"ע שם. נב מור ושול"ע שם מרוב"ם פ"ב הכ"ג. נג ראה כ"ז ר"ה גי'וב. לבוש ס"ג. נד אור וזעזע ה"ל שבת סי' פד אות ג. דמ"א ס"ג.</p>
---	---

הלכות שבת שכמ־של

תריג

יציל^ט ומכל מקום אם יש סכנה אין לו לסכן עצמו כדי להציל את חברו מאחר שהוא חוץ מן הסכנה ואף שרואה במיתת חברו^י ואע"פ שהוא ספק וחברו ודאי מכל מקום הרי נאמר^י והי בהם ולא שיבא לדידי ספק מיתה על ידי שיקיים^י מה שנאמר^י לא תעמוד על דם רעך^י:

ב כל היוצאים להציל חוזרים בבלי זיינם למקומם^י אם מתפחדים מפני הנכרים לשבות במקום שהצילו כמו שיתבאר בס' ת"י^י:

י מי שרוצים נכרים לאנסו להמיר אם מחללין עליו להצילו^י נתבאר בסוף סי' ש"ו:

של דיני יולדת בשבת וכו' י"א סעיפים:

א יולדת היא כחולה שיש בו סכנה^א ומחללין עליה את השבת לכל מה שהיא צריכה קורין לה חכמה ממקום למקום ומילדין אותה^ב ובלילה מודלקין לה הנר^ג אפילו היא סומא^ד ואפילו אין הנשים המתעסקות עמה צריכות לנר שהיו יכולות להתעסק עמה כל צרכה בלא נר אע"פ^ה מודלקין בשבילה^ו שאע"פ שהיא אינה רואה מתיישב לבה יותר כשיוודעת שיש כאן נר שאומרת בלבה אם יש דבר הצריך לי חברתי רואת ועושות לוי משא"כ כשתדע שאין כאן נר יש לחוש שתסתכן מפחד לבכה אשר תפחד שמא אין עושה לה יפה מה שהיא צריכה^ז.

ומכל מקום הואיל וכאב היולדת דברים טבעים הם ואין אחת מאלף מתה מהמת לידה^ח לפיכך החמירו חכמים לשנות בכל מה שאפשר לשנות^ט בו כגון אם צריכים להביא לה כלו דרך רשות הרבים תביאנו לה חברתה תלוי בשערה^י שהיא הוצאה שלא כדרכה ואין בה איסור מן התורה^{יא} וכן כל כיוצא בזה ואם צריכה לשמן לא תסוך חברתה שמן בשערותיה ותבא אצלה ותסחוט אותן אלא תביאנו בכלי תלוי בשערה שמוטב לעשות הוצאה בכלי ע"י שניו מבלי איסור אחר מלהוסיף איסור שהיטה^{יב} אע"פ שסחטת שערה אינה אסורה אלא מדברי סופרים^{יג} כמו שנתבאר בס' שכ"ו^{יד}:

ב נכריה אין מולדין אותה בשבת^{טו} אפילו כדבר שאין בו חילול שבת^{טז} כגון שכבר ננקר הולד לצאת שאין בהוצאתו משום עוקר דבר מגדולו^{טז} וגם הישראלית היא מילדת ידועה^{יז} ונותנים לה שכר שמוחר לה לילד נכריות בחול משום איבה^{יח} מכל

טו ט"ז סי' שכת סק"ה. לבוש סי' שו ס"ה. עיין במ"ש לעיל שם סכ"ז וק"א ריש סק"א.
ע איסור והחנה שערי נג ס"ח. אדיה זוטא סק"ה.
עא ויקרא יד, ה. וראה גם לעיל סי' שכת ס"ב וש"נ.
עב ראה רש"י זוטא פה, ב ר"ה דשמאל.
עג ויקרא י"ג, ז.
עד ראה לקמן ח"מ הל' טקו ג"ר סי': ואפילו ליכנס בספק סכנה יש אומרים שצריך כדי להציל את חברו ממתית רואת ... (יש חולקים על זה ומספן נפשות להקל).
והא' לק"ש ח"ח ע' 153 ח"ג 19 ובשדה"ג. שלח המלך ח"א ע' רכו ח"ג 4. קמבין דברי תורה ח"ז ע' כא.
עה ברייתא וגמי עירובין מה, א. מור וש"ע ס"ט.
עו סעיף ג.
עז רמ"א סוף ס"ה.

ג ברייתא שם. מור וש"ע שם.
ד גמרא שם. מור וש"ע שם.
ה לבוש ס"א.
ו גמרא שם. לבוש שם. פי' סק"א. מ"א סק"ב.
ז תוס' שם ר"ה קמ"ל. ט"ז שם.
ח מ"ח ס"ב ה"א. מ"א סק"ג.
ט רב אשי שם. רמב"ם שם. מור וש"ע שם.
י רב אשי שם. רמב"ם שם. ש"ע שם.
יא כהלעיל סי' שא ס"ב.
יב ב"י ר"ה ו"ש ומכל מקום. מ"א סק"ג.
יג מ"ג פ"ט ה"א. כ"י שם.
יד סעיף ג.
טו ע"ז כ"ו, א. מור (ברפוסים ישינס) וש"ע ס"ב.
טז מור וש"ע שם.
יז תוס' שם ר"ה. סבר. מ"א סק"ו.
יח מור י"ד סי' קנ"ב בשם הרשב"א. ש"ע שם ס"ב.
יט רב יוסף שם. מור וש"ע שם.

סימן של

א מור וש"ע ס"א.
ב תוסה ק"ח, ב מור וש"ע שם.